

Roek Lips

“Jongeren echt inzetten voor de aanpak van klimaatprobleem”

“Het broeit al. Jongeren zullen hun plek opeisen bij het aanpakken van de grote mondiale problemen, zoals het klimaat.”

07 februari 2021 – Door Cees Brinkhuizen

Maaike Muller: Juist bij crises zie je dat iedereen een andere kant op wil. Dat zie je bij de corona-crisis ook. U pleit voor nieuwe leiders. Maar wie bepalen dan elke kant we opgaan?

“Mooie vraag. Ik ontdekte dat we op heel veel gebieden nu eigenlijk niet weten wie het bepaalt. Je ziet dat bijvoorbeeld in de medische zorg. Ik denk dat er maar weinig of helemaal geen mensen zijn die het geheel kunnen overzien, dus beperken al die specialismen zich tot deeloplossingen. Vroeger was het nog een beetje zo dat de overheid de grote lijn bewaakte en bijstuurde, maar daar heb ik nu minder vertrouwen in. En aan de markt kun je het ook niet overlaten, want die werkt vanuit een bepaald belang. Wat dan wel? Nou, als de mensen er niet zijn die het geheel goed kunnen overzien, vraagt dat van ons allemaal om voor onszelf en mét elkaar het onderzoek aan te gaan. Steeds weer opnieuw.”

Roek Lips is een veelzijdig persoon. Hij begeleidt veranderingsprocessen, is auteur, geeft lezingen over nieuw leiderschap, medeoprichter van De Ontwikkelgroep en initiatiefnemer van het project ‘Nieuwe Leiders’. “We moeten royaal ruimte maken voor jongeren. Ik denk dat we jongeren, ook op plekken waar je het misschien niet verwacht, veel meer kansen moeten geven. We hebben ze ook nodig in de boardrooms, want ze kunnen écht makkelijker met een open mind kijken dan veel oudere mensen. En er groeit onder jongeren een enorme motivatie om de dingen wezenlijk anders te gaan doen en dat geldt niet alleen voor de aanpak van klimaatproblemen. Het smeult al; we zullen daar de komende tijd veel meer van gaan merken.”

Webdebat

Op zondag 7 februari 2021 was hij te gast in de vierde aflevering van de serie webdebatten van de Beweging van Barmhartigheid over ‘de wereld ná corona’.

Ook in deze aflevering ging het om de vraag hoe we grote problemen als die rond het klimaat, de economie en de vluchtelingenstromen het hoofd kunnen bieden en dan met veel meer aandacht voor barmhartigheid.

Nieuwe leiders nodig

Voor Roek Lips staat het al vast dat we daarvoor nieuw leiderschap nodig hebben. Ja, daarin kunnen we ook veel van jongeren leren, maar we mogen de oplossing van de problemen niet ‘uitbesteden’ aan de jongeren, zegt Roek Lips. “We zijn met z’n allen verantwoordelijk voor de situatie die we zelf hebben gecreëerd en dan kun je niet zeggen ‘de jongeren lossen het zometeen wel op’. Wel moeten we jongeren meer betrekken, júst op de plekken waar de beslissingen over hun toekomst genomen worden.”

Uit een onderzoek van het marketingbureau Wayne Parker Kent dat in januari gepubliceerd werd blijkt dat bijna 50% van de jongeren vindt dat het klimaatprobleem prioriteit moet krijgen. “Nee, dan kun je niet zeggen dat dat ‘maar’ de helft is. Het ‘tipping point’, het kantelpunt, ligt bij veranderingen bij 25%. Als 25% van

een groep vindt dat het anders moet, dan gaat er echt beweging komen. En zover is het dus.”

Een ander soort denken

Wat wie of wat zijn dan die ‘nieuwe leiders’. Roek Lips onderzoekt dat in het project ‘NieuweLeiders.nl’. Daarin interviewt hij tientallen wijze lieden van Peter van Uhm tot Irene van Lippe-Biesterfield, van Ahmed Aboutaleb tot Lenette Schuijt en van Jan Terlouw tot Paul Verhaeghe. Maar uit dat project rolt geen lijstje met punten waaraan je een nieuwe leider herkent. “Ik ben zeer terughoudend met het trekken van conclusies. Een conclusie zet je meteen vast in het denken en ik wil dat het een open zoektocht blijft. Zonder hypothesen. Als ik naar de grote lijn kijk gaat het zeker om een ander soort denken met meer ruimte voor rust en reflectie. Je moet als leider op belangrijke momenten bij jezelf te rade gaan: ‘Ben ik nu écht het juiste aan het doen op dit moment?’.”

Tijd raakt op

In het vorige webdebat pleitte Matthijs Schouten ook al voor rust en reflectie. Maar hebben we daar de tijd wel voor bij problemen als de klimaatverandering?

Roek Lips: “Nee, de tijd is echt aan het opraken. Toch is het heel belangrijk niet overhaast te handelen. Dat betekent niet dat je níet handelt, het betekent dat je je wel steeds afvraagt of je werkelijk de juiste dingen aan het doen bent.”

Probleemontkenners

“Dat is vaak nog best lastig, want een crisis doet iets raars met mensen. Mensen gaan dan juist met details aan de slag om de illusie van een houvast te creëren. Je ziet het nu ook weer bij de corona-crisis. Als de druk heel hoog wordt, reageren onze hersenen anders dan je misschien zou verwachten. Dat bleek bijvoorbeeld uit een onderzoek in Zuid-Amerika rond een stuwdam die mogelijk zou kunnen instorten. Hoe verder de mensen van de dam woonden, hoe minder ze zich zorgen maakten. Maar heel opmerkelijk: de mensen die vlak

Katrien van Beurden: Ik ben leiderschapstrainer en zie veel jongeren die geschikt zijn om bij te dragen aan de noodzakelijke veranderingen in de samenleving. Maar hoe krijgen we ze op de goede plekken?

“Dat vraagt lef van de zittende bestuurders. Ze zijn vaak te voorzichtig. Want hoe erg is het dat zo’n jongere misschien iets doet dat niet zo handig is. Wat het in ieder geval brengt is beweging. Wij hebben onlangs een experiment gedaan in een ziekenhuis waarbij we náást de Raad van Bestuur een ‘young board’ hebben geïntroduceerd. Samen met de RvB is die een strategie gaan formuleren in overleg met de rest van de organisatie. En dat leverde duidelijk een meerwaarde op.”

onder de dam woonden maakten zich helemaal geen zorgen. Ze ontkenden gewoon dat die dam op instorten stond. Onze hersenen hebben de neiging bij grote problemen het gevaar te ontkennen, omdat we anders geen leven hebben. Zo gaat het ook met het klimaatprobleem. We weten natuurlijk al jaren en jaren dat dit een groot probleem aan het worden is. Maar het leidt tot afstomping en ontkenning, want als we de werkelijkheid tot ons laten doordringen wordt het voor velen te moeilijk om nog te bevatten. Dat is een van de redenen waarom de Parijse Akkoorden maar niet tot uitvoering komen, maar zijn er meer. We leven in een tijd van complexe problemen en die zijn niet eenvoudig op te lossen. Dat zou nu een veel te naïeve weergave van de werkelijkheid zijn..”

Sceptischer geworden

Toen Lips begon aan het project Nieuwe Leaders, had hij de stille hoop dat hij zou ontdekken hoe de grote problemen zonder een crisis op te lossen zijn. “Ik moet toegeven dat ik daarover steeds sceptischer ben geworden. Helaas ben ik er nu van overtuigd dat er grote crises nodig zijn voor we de problemen echt gaan aanpakken. Dat is overigens ook wel te begrijpen: we zullen fors moeten gaan inleveren en dat gaan we niet vanzelf doen.”

Volgens Roek Lips zijn een open mind en objectief kunnen observeren belangrijke talenten waarmee een ‘Nieuwe Leider’ de crises te lijf kan.

Namen noemen

Namen? Roek Lips aarzelt, maar noemt uiteindelijk toch een paar namen van mensen die hij als ‘nieuwe leider’ ziet: de Nederlandse klimaatactiviste Lena Hartog, de jonge Nieuw-Zeelandse premier Jacinda Ardern, de Duitse bondskanselier Angela Merkel.

Nee, van de Nederlandse politici wil hij er geen noemen. “Ik herken op dit moment weinig leiderschap in de Nederlandse politiek.” Of toch, één kan hij er noemen: Ahmed Aboutaleb, de burgemeester van Rotterdam. Maar ja, die wil in Rotterdam blijven.

Eef van Creijl: Ik heb een groot aantal van die interviews van Nieuwe Leaders bekeken. Hebt u er zelf een grote lijn uitgehaald?

“Het mag gek klinken, maar hoe boeiend de gesprekken ook zijn, uiteindelijk denk ik toch: ‘We weten dit allang’. Maar daarna blijf je zitten met de vraag waarom we er dan niets mee doen. Dat blijft een fascinerende vraag en daarom ga ik nog zeker een tijd door met dit onderzoek op zoek naar nieuwe inzichten, die misschien dus wel helemaal niet nieuw zijn. Door de interviews ben ik de term ‘in transitie zijn’ gaan vervangen door ‘herontdekken’. Transitie is een vaag begrip en herontdekken is een woord wat ik wél kan vastpakken: het herontdekken van de essentie, waar gaat het nu wérkelijk om.”

Compassie

Roek Lips vindt het toe te juichen dat de Beweging van Barmhartigheid zich inzet voor meer compassie in de veranderende wereld. 'Het is erg belangrijk er ook op die manier naar te kijken.'

"Wat compassie is, heeft de danser Peter Rombouts, die ik interviewde, heel mooi gezegd: 'Compassie gaat over de vraag of je in staat bent om tegen de richting in lief te hebben. Of je de mensen tegen wie je rebelleert toch kunt liefhebben.'"

Hij hoopt dat het de Beweging van Barmhartigheid lukt veel jongeren te betrekken bij haar pogingen de nieuwe wereld barmhartiger te maken.

[Beluister de podcast Barm #4 met het complete webdebat met Roek Lips](#)

BOEK

Roek Lips: 'Het boek Job'
Uitgever Prometheus
EAN 9789044622621
€ 17,50

De switch van Roek Lips

Roek Lips was een succesvolle omroepbaas (netmanager NPO en RvB Publieke Omroep). Toch ervoer hij zijn functie als een gouden kooi. Hij begon te denken over een verandering, al wist hij nog niet welke. De dood van zijn zoon Job gaf hem een extra reden de knoop door te hakken. (Op een vakantie met vrienden in Spanje verdronk Job in de zee bij San Sebastian. Zijn lichaam werd nooit gevonden. Roek Lips schreef over het rouwproces 'Het boek Job'.)

[Recensie 'Het boek Job'](#)

Roek Lips besloot letterlijk werk te gaan maken van de vraag "hoe we onszelf moeten leiden naar de toekomst".

Hij werd mede-oprichter van De Ontwikkelgroep en startte het project Nieuwe Leiders.

De serie webdebatten

Eerdere webdebatten over 'de wereld ná corona'

1 november 2020	Paul Verhaeghe	<u>verslag</u>	<u>podcast</u>
6 december 2020	Jan Terlouw	<u>verslag</u>	<u>podcast</u>
3 januari 2021	Matthijs Schouten	<u>verslag</u>	<u>podcast</u>
7 februari 2021	Roek Lips	<u>verslag</u>	<u>podcast</u>

Komende debatten

7 maart 2021	Hilde Kieboom
14 maart 2021	Afronding, vlak voor de verkiezingen

Nieuwe Leiders

Onder de titel 'Nieuwe Leiders' is Roek Lips op zoek gegaan naar mensen, inzichten en levenslessen die ons kunnen inspireren en houvast geven in deze tijd van transitie.

“Onze tijd heeft alle kenmerken van een overgangsfase: problemen worden complexer, oude systemen werken niet meer en het nieuwe is nog onbekend. Veel mensen ervaren verwarring. De roep om maatschappelijke relevantie en zingeving groeit. Maar wat betekent dat? Er is tijd nodig om te reflecteren; stilstaan bij wat we aan het doen zijn. Vooruitgang is belangrijk, maar wie bepaalt welke kant het opgaat? Waar gaat het in essentie om? Wat is werkelijk van waarde?”

Zijn zoektocht heeft geresulteerd in serie gesprekken met inspirerende persoonlijkheden, ieder met een bijzonder, eigen perspectief.

[Nieuwe Leiders](#)

[2 minuten-film over Nieuwe Leiders](#)